Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Kultura ludowa narodów bałkańskich - wykład, PG_00189639		
Kierunek studiów	Slawistyka (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2027/2028
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS	3.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	egzamin
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Studiów Klasycznych i Slawistyki -> Zakład Slawistyki i Studiów Bałkańskich		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Masa Gustin	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	43.0	75

Cel przedmiotu	Przyswojenie wiedzy na temat szeroko pojętej kultury ludowej (duchowej i materialnej) narodów Półwyspu Bałkańskiego ze szczególnym uwzględnieniem obrzędów, wierzeń, zwyczajów, cyklicznych świąt, praktyk magicznych, ludowej wizji świata, przejawów i wartości tradycji, znaczenia symboli w świecie przyrody, istoty antropocentryzmu, dychotomii, generalizacji i stereotypizacji w oglądzie świata. Rozumienie przejawów nienaukowego, zdroworozsądkowego, naiwnego myślenia i filozofii ludowej. Relacje między kulturą wysoką i niską, masową, popularną i ludową.

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[SLAWL3_W10] Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym główne pojęcia filozoficzne, etyczne i społeczne, a także fundamentalne dylematy ludzkiej egzystencji odzwierciedlone w literaturze, historii i kulturze krajów południowosłowiańskich.	Student ma uporządkowaną wiedzę szczegółową dotyczącą kultury ludowej krajów południowosłowiańskich (K_W10)	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[SLAWL3_U08] Posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, w języku polskim lub w języku kierunkowym, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł.	Student posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, dotyczących zagadnień szczegółowych z tematyki kultury ludowej (K_U08)	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SLAWL3_U03] Potrafi planować i organizować – posługując się również językiem jednym z języków południowosłowiańskich (serbskim lub chorwackim) – zarówno pracę indywidualną jak i zespołową, rozwiązując nietypowe i złożone problemy z zakresu slawistyki	Student potrafi organizować zarówno pracę indywidualną, jak i zespołową, rozwiązując problemy z dziedziny południowosłowiańskiej kultury ludowej (K_U03)	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[SLAWL3_U01] Potrafi wyszukiwać, analizować i krytycznie oceniać teksty kultury oraz zjawiska społeczne z obszaru Słowiańszczyzny Południowej, odnosząc je do uniwersalnych dylematów moralnych i egzystencjalnych	Student potrafi – w języku polskim lub jednym z języków południowosłowiańskich (serbskim lub chorwackim) – wyszukiwać informacje z dziedziny kultury ludowej (K_U01)	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SLAWL3_K05] Jest gotów do wypełnienia roli zawodowej pracownika firm funkcjonujących na europejskim rynku pracy bądź firm polskich współpracujących z krajami południowosłowiańskimi, w tym w zakresie promocji literatury i kultury oraz wykazuje kompetencje w zakresie myślenia i działania przedsiębiorczego.	Student jest gotów do wypełnienia roli zawodowej pracownika firm turystycznych i instytucji kulturowych współpracujących z krajami południowosłowiańskimi (K_K05)	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[SLAWL3_K03] Jest gotów do uznawania znaczenia wiedzy filologicznej i kulturoznawczej w rozwiązywaniu dylematów społecznych oraz do zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z interpretacją faktów kulturowych	Student samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie kultury ludowej słowiańskiej części Bałkanów (K_K03)	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu	Znaczenie pojęć i definicji z zakresu kultury ludowej, jak folklor, folkloryzm, folklorystyka, etnologia, etnografia, obyczaj, zwyczaj, mit, etnos, kult, tradycja itp. Wyjaśnienie i zrozumienie mechanizmów wierzeń, przesądów, ludowej wiedzy o przyrodzie i wszechświecie oraz wynikających z nich praktyk medycznych. Omówienie istoty zabiegów transpozycji, translacji, kreacji, granicy i pogranicza, obrzędów przejścia, restytucji, symboliki, konotacji, generalizacji itp. Wierzenia ludowe związane z najważniejszymi wydarzeniami w życiu społeczności, obrzędy i zwyczaje kultywowane przez poszczególne narody; Stroje ludowe, ich funkcja i symbolika; znaczenie kolorów; Kult przodków, zwyczaje pogrzebowe; obrzędy weselne; prognostyki ludowe, tańce i ich symbolika (kolo/ oro/ horo/ sirtaki /halay); demonologia ludowa; problem sprawiedliwości ludowej (prokletje); święto patrona rodziny slava; doroczne święta (badnjak). Kult męskości tradycja virdžiny w społeczności albańskiej. Krvna osveta. Architektura bałkańskich wsi, charakterystyczne cechy zdobnicze; współczesne przejawy twórczości ludowej: malowanie na szkle, hafty, wyszywanie, rzeźba, wyroby z bibułki, słomy, drewna, skóry, metalu. Twórczość naiwistów, najwybitniejsi przedstawiciele i ośrodki poszczególnych krajów Półwyspu Bałkańskiego.
Wymagania wstępne i dodatkowe	Brak
Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
aktywny udział w zajeciach	60.0%	30.0%
egzamin ustny	51.0%	70.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	• Balgarska mitologija. Enciklopedičen rečnik., Sastavitel Anani Stojnev, Sofija 1994; • Bosić M., Pogrebni običaji Srba u Vojvodini, Svetozarevo, 1991; • Bošnjak S. (red.) Balkan i Balkanci, Niš 2003; • Burszta J., Kultura ludowa (w:) Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, pod red. Z. Staszczak, Warszawa-Poznań 1987; • Čajkanović V. Studije iz srpske religije i folklora, Beograd, 1994; • Čapo Žmegač J., Hrvatski uskrsni običaji, Zagreb 1997:Narodna umjetnost; • Engelking A., Rytuały słowne w kulturze ludowej. Próba klasyfikacji, Język a kultura t. 4, Wrocław 1991; • Kitevski M., Na kletva lek nema, Skopje 1991; • Kulišić, Petrović, Pantelić N., Srpski mitološki rečnik, Beograd, 1998; • Moszyński K., Kultura ludowa Słowian, t. 1-2. Warszawa, 1968; • Mladenović O., Kolo južnih Slovena. Doktorska disertacija, Beograd 1973; • Pac-Pomamacka L. Kult męskości. Tradycja Virdžiny w społeczności albańskiej. Zadruga w aspekcieprawa Kanun. Rozpr. Nauk. Akademii Wychow. Fizycz. We Wrocławiu, 2013, 43, s. 4-11. • Radenković Lj., Simbolika sveta u narodnoj magiji ju`nih Slovena, Beograd 1996; • Słownik stereotypów i symboli ludowych, pod red. J. Bartmińskiego, t.1. Kosmos, cz. 1, 2, Lublin 1996, 1999 i nn.; • Zorić S. Obred i običaj, Zagreb 1991. **studiowana samodzielnie przez studenta** • Folklorystyka. Dylematy i perspektywy, Opole (w:) Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego, Filologia Polska, od nr-u 36, w Folklorystyce nr 3: Z historii folkloru i folklorystyki; • Bielawski (red.), Taniec, muzyka, folklor, Warszawa 1997; [fragnemty] • Góra A., Bocian w słowiańskich wyobrażeniach ludowych, Etnolingwistyka 1995, nr 7: • Gennep A. Obrzędy przejścia (w:) Etnologia. Wybór tekstów, red. Z. Sokolewicz, Warszawa 1969; • Jezernik B. Dzika Europa, Kraków 2007; [fragmenty] • Podolak M. (red.) Bałkany: przeszłość-teraźniejszość-przyszłość, Lublin 2013; [wybrane artykuły] • Simonides D. Pojęcie folklor w myśli europejskiej, Zeszyty Naukowe UO, Filologia Polska 36, Folklorystyka 1, Opole 1995. • Walczak-Mikołajczakowa M. Bałkańskie rytmy życia, Gniezno 2001.
	Uzupełniająca lista lektur	• Buchowski M., Burszta W., Status języka w świadomości magicznej, Etnografia Polska 1986, t. 30, z. 1; • Budziszewska W., O niektórych nazwach chorób i związanych z nimi demonów w językach słowiańskich (w:) Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich, pod red. H. Popowskiej-Taborskiej, Wrocław 1989; • Engelking A., Klątwa. Rzecz o ludowej magii słowa, Warszawa 2000; • Folklorystyczne i antropologiczne opisanie świata. Księga ofiarowana Profesor Dorocie Simonides, red. nauk. Teresa Smolińska, Opole 1999; • Filipović-Fabijanić R. 1964: Narodna medicina i narodna verovanja. Glasnik zemaljskog muzeja u Sarajevu, n.s.Etnologija 19; • Ivančanin I., Geografska podjela narodnih plesova u Jugoslaviji, (w:) Narodna umjetnost3, 1964; • Jahoda G., Psychologia przesądu, Warszawa, 1971; • Kowalski P. 2000: Chleb nasz powszedni. O pieczywie w obrzędach, magii, literackich obrazach i opiniach dietetyków, Wrocław; • Krawczyk-Wasilewska W. 1986: Współczesna wiedza o folklorze, Warszawa; • Studia o literaturach i folklorze Słowian, pod red. T. Dąbek-Wirgowej, Warszawa 1991; • Vijesti Društva Folklorista Hrvatske, Zagreb
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Obyczaje, rytuały i święta związane z wiosną w wybranych krajach regionu.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.